

Door de tijd heen

De volgende historische gebeurtenissen hebben te maken met vredesinitiatieven tijdens de Koude oorlog en staan in willekeurige volgorde:

- 1 Sovjetleider Breznev en de Amerikaanse president Carter ondertekenden een verdrag waarin zij overeenkwamen het aantal atoomraketten te beperken.
- 2 De Amerikaanse minister van buitenlandse zaken Marshall kondigde aan dat de Verenigde Staten wilden investeren in de wederopbouw van de Europese economie.
- 3 De leiders Kennedy en Chroesjtsjov besloten na afloop van de Cubacrisis om een directe telefoonverbinding tussen het Witte Huis en het Kremlin in te stellen.
- 4 De Amerikaanse president Reagan riep zijn collega Gorbatsjov op om in verband met zijn hervormingsbeleid de Berlijnse Muur neer te halen.
- 5 Tijdens de conferentie van Potsdam beslisten de regeringsleiders Stalin, Churchill en Truman dat ter verzekering van de vrede Duitsland in bezettingszones verdeeld werd.
- 6 Sovjetleider Chroesjtsjov kondigde na de dood van Stalin aan, dat de Sovjet-Unie in haar buitenlands beleid een politiek van vreedzame co-existentie ging voeren.

- 2p **21** Zet deze zes gebeurtenissen in de juiste volgorde, van vroeger naar later. Noteer alleen de nummers.

Gebruik de gebeurtenissen uit vraag 21 opnieuw.

Van deze gebeurtenissen kun je zeggen dat ze niet hebben geleid tot duurzame vrede.

- 4p **22** Toon dit aan voor vier van deze gebeurtenissen.

Gebruik bron 14.

In 1947 wordt de Trumandoctrine geformuleerd.

- 4p **23** Leg uit dat Cloyd Sweigert met zijn cartoon:
- verwijst naar de werkwijze van Stalin in Europa na de Tweede Wereldoorlog en
 - laat zien dat de prent aansluit bij het uitgangspunt van de Trumandoctrine.

Op een persconferentie in 1950 kondigde Robert Schuman, de Franse minister van buitenlandse zaken, aan dat de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS) wordt opgericht. De Franse regering stelde voor, de Frans-Duitse productie van kolen en staal onder één gemeenschappelijke Hoge Autoriteit te plaatsen, in een organisatie die openstaat voor deelneming van de andere Europese landen.

- 4p **24** Geef hierbij een toelichting door uit te leggen:
- dat Schuman met deze aanpak een duurzame vrede wilde bereiken en
 - waarom de Verenigde Staten de Stichting van de EGKS steunden.

Gebruik bron 15.

Een bewering:

Deze toespraak van rechter Kaufman bij de veroordeling van het echtpaar Rosenberg is een voorbeeld van McCarthyisme.

- 3p **25** Ondersteun deze bewering door aan te geven:
- welke doel deze toespraak heeft en
 - waardoor deze toespraak past bij het optreden van senator McCarthy in die tijd.

Rechter Kaufman (*zie bron 15*) legt de schuld van de Korea-oorlog deels bij de Rosenbergs.

- 1p **26** Noem één andere gebeurtenis die bijdroeg aan het uitbreken van de Korea-oorlog.

Gebruik bron 16.

Een interpretatie:

Chroesjtsjov wil met deze beschrijving van Stalin zijn eigen machtspositie verbeteren.

- 4p **27** Ondersteun deze interpretatie door:
- twee redenen te noemen waardoor deze rede zou kunnen leiden tot versterking van zijn binnenlandse machtspositie en
 - uit te leggen waardoor dit zou kunnen leiden tot acceptatie van zijn vreedzame co-existentie buiten de Sovjet-Unie.

Gebruik bron 16.

Sommige historici beweren dat deze toespraak heeft bijgedragen aan het uitbreken van de Hongaarse Opstand.

- 2p **28** Leg uit welke redenering zij daarbij volgen.

Gebruik bron 17.

Michael Cummings geeft in deze prent een visie weer op de gevolgen van de politiek van Gorbatsjov.

- 2p **29** Leg met een verwijzing naar de bron uit, welke visie dat is.

Zowel de politiek van *glasnost* als de politiek van *perestrojka* leidden bij de leden van de Communistische Partij van de Sovjet-Unie tot kritiek op Gorbatsjov.

- 2p **30** Geef een van hun kritiekpunten op de *glasnost* en een van hun kritiekpunten op de *perestrojka*.

Door de tijd heen

bron 14

Een prent uit 1950 van de Amerikaanse tekenaar Cloyd Sweigert in de *San Francisco Chronicle*:

Vertaling:

Op de haan staat: "Frankrijk".

Op de broek van de man met het voer staat: "Franse communisten".

Toelichting

De man in de deur is Stalin, de leider van de Sovjet-Unie.

bron 15

In 1951 veroordeelt rechter Kaufman in New York het echtpaar Rosenberg ter dood. Bij het uitspreken van het vonnis zegt hij:

Burgers die in dit land hun landgenoten verraden, kunnen niet, zoals misschien voor de Tweede Wereldoorlog, geloven in de goedheid van de Sovjet-Unie. (...) Ik beschouw jullie misdaad als erger dan moord. Een moord met voorbedachte rade valt in het niet bij de misdaad die jullie pleegden. Bij een moord doodt de misdadiger zijn slachtoffer. De familie is bedroefd en nadat het recht zijn loop heeft gehad, kan het hoofdstuk worden afgesloten. Maar jullie hebben volgens mij, door de Russen de A-bom in handen te geven, jaren voordat ze die zelf hadden kunnen ontwikkelen, de communistische agressie in Korea veroorzaakt en de daarbij behorende 50.000 slachtoffers. Wie weet hoeveel miljoenen onschuldige mensen nog de prijs moeten betalen van jullie verraad. Het is zeker dat jullie verraad de koers van de geschiedenis heeft veranderd in het nadeel van ons land. Iedereen weet dat we in een constante staat van spanning leven. We zien het bewijs van jullie verraad elke dag om ons heen; de hele natie wordt voorbereid op een atoomaanval.

bron 16

In februari 1956 houdt de leider van de Sovjet-Unie, Nikita Chroesjtsjov, een rede. Veel historici vinden dat hij in de rede een juist beeld schetst van zijn voorganger Stalin, die in 1953 is gestorven. Chroesjtsjov zegt:

Kameraden! De persoonscultus heeft zulke monsterlijke afmetingen aangenomen, omdat Stalin zelf alle denkbare methoden aanwendde die konden dienen voor de verheerlijking van zijn eigen persoon. Een van de meest karakteristieke voorbeelden van Stalins zelfverheerlijking en van zijn gemis aan bescheidenheid is de verschijning van zijn *Beknopte biografie*, in 1948 gepubliceerd. Dit boek is een toonbeeld van de meest liederlijke vleierij, een voorbeeld van een man die zichzelf tot een godheid verheft en van zichzelf een legende van onfeilbaarheid maakt.

bron 17

In augustus 1988 verschijnt deze prent van Michael Cummings in een Britse krant:

Vertaling:

"Als ze als baby al zo is, hoe zal ze dan zijn als ze is opgegroeid?"

In het vlaggetje staat: 'Democratie, vrijheid!'

Toelichting:

Op de baby staat 'Glasnost'.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.